

17 ΦΕΒ. 2007

Όμφάλιος λώρος καί ΠΑΣΟΚ

του Νικ. Α. Γ. Λιναρδάτου

Σφοδρή επίθεση στην Κυβέρνηση για τον τρόπο λειτουργίας της ΕΡΤ έκανε χθές το ΠΑΣΟΚ. Ύστερα από συνάντηση που ζήτησαν και είχαν οι κ.κ. Π. Εύθυμου και Τηλ. Χυτήρης με τον Πρόεδρο της Δημόσιας Τηλεόρασης κ. Χρήστο Παναγόπουλο έπαιξαν να δει «ή Κυβέρνηση αντιλαμβάνεται την ΕΡΤ ως κοιμητική, έτσι ώστε να μην επιτελεί το ρόλο, που επιτάσσει η φύση της με όρους ισότητας και ίσηγορίας». Αμφότεροι υποστήριξαν ότι «τά 2/3 του χρόνου των δελτίων ειδήσεων αφορά την κυβερνητική δραστηριότητα» [...] Κατήγγειλαν ότι υπάρχει «ομφάλιος λώρος» της ΕΡΤ όχι μόνο με το «Μέγαρο Μαξίμου, αλλά και με τη Ρηγίλλης».

Αντέγραφο αυτό το έκτενές απόσπασμα από ρεπορτάζ της «Καθημερινής» (9 Φεβρουαρίου) γιατί διατυπώνονται σε αυτό από τους ειδικούς επί της επικοινωνίας ανθρώπους του ΠΑΣΟΚ άνησυχητικές ιδέες και απόψεις. Είναι να ανησυχεί κανείς για τις αντιλήψεις που έχουν αυτοί περί του ρόλου των μέσων επικοινωνίας σε μία δημοκρατική κοινωνία γενικά και στην ελληνική ειδικότερα. Άλλωθις θα άρκοισε ως σχόλιο ή παροιμία «φωνάζει ο κλέφτης για να φοβηθεί ο νοικοκύρης».

Τό Σύνταγμα της Δημοκρατίας μας προβλέπει ορισμένους περιορισμούς και κανόνες στη λειτουργία της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης. Δεν βλέπει να τους υπομνήσουμε, γιατί ο κόσμος πιστεύει ότι και εδώ ισχύει η απόλυτη ελευθερία του Τύπου. Επιτάσσει λοιπόν τό Σύνταγμα (άρθρο 15):

«1. Οι προστατευτικές για τον Τύπο διατάξεις του προηγούμενου άρθρου δεν εφαρμόζονται στον κινηματογράφο, τή φωνογραφία, τή ραδιοφωνία, τήν τηλεόραση... 2. Η ραδιοφωνία και ή τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του κράτους... Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό τήν αντικειμενική και μέ ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων ... τήν εξασφάλιση τής ποιτικής στάθμης τών προγραμμάτων που επιβάλλει ή κοινωνική αποστολή τής ραδιοφωνίας και τής τηλεόρασης και ή πολιτιστική ανάπτυξη τής χώρας...». Η παράγραφος 2 έχει συνταχθεί κατά τήν αναθεώρηση του 2001.

Παρατηρήσεις επί του διαβήματος: Η λέξη «ίσηγορία» («τό δικαίωμα να μιλά κανείς όσο και ο άλλος», λεξικό Μπαμπινιώτη), ή όποια παρατίθεται πλάι στην ισότητα, που μπορεί να θεωρηθεί ότι αποδίδει τήν έννοια «μέ ίσους όρους», δεν υπάρχει βεβαίως ούτε στο Σύνταγμα, ούτε στον νόμο. Είναι πονηρό έφεύρημα τών κ.κ. Εύθυμου και Χυτήρη. Πουθενά δεν κατοχυρώνεται ή άρχή: ένα μου, ένα σου.

Γιά τήν αναφορά στον ομφάλιο λώρο θά μου έπιτραπεί μά σύντομη περιαιτολογία. Όταν τό 1989 ό τότε άρμόδιος ύπουργός Θ. Κανελλόπουλος, ό καθηγητής Γ. Κοντογιώργης, Πρόεδρος του Δ.Σ. τής ΕΡΤ και εγώ παραλάβαμε (στην κυριολεξία δέν τήν παραλάβαμε, γιατί κανείς δέν μάς τήν παρέδωσε, είχαν λαϊώσει) τήν ΕΡΤ, είχα πει ότι «ώς ύφυπουργός τό μόνο που θά επιδιώξω είναι να κόψω τόν ομφάλιο λώρο μεταξύ Ζαλοκώστα [έδρα τότε του Ύφυπουργείου Τύπου] και τής Άγίας Παρασκευής» («Ριζοσπάστης» 8 Ίουλίου 1989). Η έκφραση έμεινε. Τότε όμως είχε νόημα. Μιλούμε για μά έποχή που ή ΕΡΤ είχε μεταβληθεί από τήν Παισοκική Κυβέρνηση σε άναισχυντο όργανο κοιμητικής προπαγάνδας. Όταν έπηγα στο Ύφυπουργείο Τύπου τό ένα από τά μόνα δύο χαρτιά που εύρηκα στο γραφείο του Ύφυπουργού ήταν μία σελίδα με όλα τά τηλεφωνα τής ΕΡΤ από του Προέδρου έως τών πιο χαμηλόβαθμων υπάλληλων. Σήμερα ή χρησιμοποίηση τής έκφράσεως είναι, κατά τόν έπιεικέστερο χαρακτηρισμό, καταχρηστική.

Η τρίτη και πιο ουσιαστική παρατήρηση είναι ότι από τό περιεχόμενο του διαβήματος προκύπτει ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν στρεβλή αντίληψη περί του πληροφοριακού ρόλου τών μέσων επικοινωνίας και του περιεχομένου τής έννοιας είδηση. Τά αντιλαμβάνονται ως όργανα προπαγάνδας. Η μετάδοση όμως ειδήσεων δέν είναι αριθμητική έξίσωση: Τόσο μου, τόσο σου. Τό δελτίο ειδήσεων πρέπει να περιλαμβάνει μόνο ειδήσεις. Η ταυτολογία χρειάζεται εδώ για να δοθεί έμφαση.

Η είδηση, γράφει ό Joshua Halberstam, καθηγητής στο πανεπιστήμιο Columbia, αναφέρεται σε τωρινά γεγονότα, όχι καταστάσεις. Ο σκοπός τής είδησεως δέν είναι να προειδοποιεί, να διδάσκει ή να διασκεδάζει, αλλά να πληροφορεί. Ποιά είναι τά κριτήρια τής newsworthiness, τής αξίας μεταδόσεως και δημοσιοποιήσεως μάς ειδήσεως; Είναι, λέει ό καθηγητής, τό εάν ή είδηση έχει σημασία, έχει κάποια επίδραση στη ζωή μας και/ή εάν ικανοποιεί ένδιαφέροντα που έχουμε ή που κρίνεται ότι θά έπρεπε να έχουμε.

Ξεκινώντας από αυτήν τήν άφετηρία, είναι προφανές ότι μία είδηση προερχόμενη από τήν Κυβέρνηση, και ή όποια αφορά συνήθως κάποια απόφαση ή μέτρο που έχει επίδραση στη ζωή μας, είναι αξία δημοσιοποιήσεως. Κάτι που λέει ή αντιπολίτευση, ως απάντηση σε κυβερνητική ανακοίνωση, δέν έχει καθόλου ή έχει μηδαμινό ένδιαφέρον. Πρό πάντων στις παρούσες περιστάσεις, που είναι εκ τών προτέρων βέβαιο τί ακριβώς θά πει. Έτσι λειτουργούν τά μαζικά μέσα επικοινωνίας στον έλεύθερο κόσμο.

Δυστυχώς σ' έμάς, με τά κριτήρια αυτά, κανένα από τά λεγόμενα δελτία ειδήσεων τών τηλεοπτικών μας σταθμών δέν είναι δελτίο ειδήσεων. Είναι ό,τιδήποτε άλλο, είναι πρό παντός δελτίο απόλειας χρησίμου χρόνου (διάρκειας μάς ώρας!). Και τό ΠΑΣΟΚ βγαίνει κερδισμένο από αυτήν τήν αντίληψη τών πραγμάτων. Η παρουσία του δεοντολογικά θά έπρεπε να είναι πολύ μικρότερη. Πάει πολύ να παραπονείται κι από πάνω. Πολύ περισσότερο που έχει στη διάθεσή του τά περισσότερα από τά ιδιωτικά κανάλια με τίς μεγάλες τηλεθεάσεις.